

#125

The PISA logo consists of the letters 'P', 'I', 'S', and 'A' in a stylized, colorful font. Each letter is composed of multiple overlapping shapes in shades of blue, red, orange, and grey.

i n F o c u s

**Νέα αποτελέσματα του PISA
για τη Δημιουργική Σκέψη:
μπορούν οι μαθητές να
σκεφτούν αντισυμβατικά;**

Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση των μαθητών

Νέα αποτελέσματα PISA για τη Δημιουργική Σκέψη: μπορούν οι μαθητές να σκεφτούν αντισυμβατικά;

- Η Σιγκαπούρη σημείωσε σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία από όλες τις άλλες συμμετέχουσες χώρες/οικονομίες στη Δημιουργική Σκέψη. Οι μαθητές σημείωσαν επιδόσεις υψηλότερες από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ σε 11 ακόμη χώρες: σε Κορέα, Καναδά*, Αυστραλία*, Νέα Ζηλανδία*, Εσθονία, Φινλανδία, Δανία*, Λετονία*, Βέλγιο, Πολωνία και Πορτογαλία, κατά σειρά επίδοσης.
- Τα εκπαιδευτικά συστήματα που σημείωσαν υψηλή βαθμολογία στη Δημιουργική Σκέψη είχαν σχεδόν πάντα υψηλές επιδόσεις στα Μαθηματικά, την Κατανόηση Κειμένου και τις Φυσικές Επιστήμες. Ωστόσο, περίπου οι μισοί από τους μαθητές, κατά μέσο όρο, που διακρίθηκαν στη Δημιουργική Σκέψη δεν διακρίθηκαν σε ακαδημαϊκούς τομείς, στις χώρες του ΟΟΣΑ.
- Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ακαδημαϊκή αριστεία δεν αποτελεί προϋπόθεση για την αριστεία στη Δημιουργική Σκέψη. Ωστόσο, ένα ελάχιστο επίπεδο επάρκειας στον ένα τομέα συμπληρώνει την επάρκεια στον άλλο.
- Τα κορίτσια είναι σημαντικά πιο ικανά στη Δημιουργική Σκέψη από τα αγόρια, και αυτό οφείλεται μόνο εν μέρει στις καλύτερες δεξιότητές τους στην κατανόηση κειμένου. Τα κορίτσια έχουν πιο θετική άποψη για τη δημιουργικότητα γενικά και για την ικανότητά τους να κάνουν δημιουργική εργασία- και αισθάνονται ότι είναι πιο ευφάνταστα και ανοιχτά σε διαφορετικές οπτικές. Αν προσθέσουμε την περιέργεια, το ερευνητικό πνεύμα και την επιμονή, αυτά είναι τα χαρακτηριστικά που συνδέονται με την αυξημένη δημιουργική σκέψη.
- Οι μαθητές από κοινωνικοοικονομικά ευνοημένο περιβάλλον σημείωσαν καλύτερες επιδόσεις από τους συμμαθητές τους από λιγότερο ευνοημένο περιβάλλον, αν και η ισχύς της συσχέτισης μεταξύ κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και επιδόσεων είναι ασθενέστερη στη Δημιουργική Σκέψη από ό,τι στα Μαθηματικά, την Κατανόηση Κειμένου και τις Φυσικές Επιστήμες.

Στον κύκλο του 2022, το PISA μέτρησε για πρώτη φορά τη Δημιουργική Σκέψη των 15χρονων μαθητών (OECD, 2024^[1]). Αυτή ορίστηκε ως η ικανότητα για παραγωγή ποικίλων και πρωτότυπων ιδεών, καθώς και για αξιολόγηση και βελτίωση των ιδεών των άλλων. Στον σημερινό κόσμο, οι μαθητές πρέπει να είναι σε

θέση να σκέφτονται δημιουργικά και να προσαρμόζονται σε νέες μεθόδους και προοπτικές για την αντιμετώπιση των αναδυόμενων προκλήσεων. Στο μέλλον, οι κοινωνίες θα εξαρτώνται όλο και περισσότερο από την καινοτομία και τη δημιουργία γνώσης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.

Πώς μετράει το PISA τη Δημιουργική Σκέψη;

Το PISA ορίζει τη Δημιουργική Σκέψη ως την ικανότητα παραγωγής, αξιολόγησης και βελτίωσης ιδεών με στόχο την παραγωγή πρωτότυπων και αποτελεσματικών λύσεων, την προαγωγή της γνώσης και την επιδραστική έκφραση της φαντασίας (OECD, 2023^[1]). Αν και σχετίζεται με την ευρύτερη έννοια της δημιουργικότητας, η Δημιουργική Σκέψη εστιάζει ειδικά στις γνωστικές διαδικασίες που απαιτούνται για τη δημιουργική εργασία. Αυτό την καθιστά κατάλληλη για το PISA, καθώς είναι μια εύπλαστη δεξιότητα που μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της εξάσκησης και δεν εξαρτάται από την επικύρωση των αποτελεσμάτων σύμφωνα με την κοινωνική προέλευση.

1 Σημείωση του μεταφραστή: ως αντισυμβατική σκέψη αποδόθηκε η αγγλική έκφραση think outside the box= σκέφτομαι έξω από το κουτί

Το PISA για να προσδιορίσει τη Δημιουργική Σκέψη λαμβάνει υπόψη τους τύπους δημιουργικής σκέψης που οι 15χρονοι μαθητές σε όλο τον κόσμο μπορούν εύλογα να επιδείξουν σε καθημερινά πλαίσια, και την ταυτίζει με τη δημιουργικότητα επιπέδου «little-c». Δίνει έμφαση στην αξία του να μάθουν οι μαθητές να επινοούν ιδέες με παραγωγικό τρόπο, να αξιολογούν τη συνάφεια και την καινοτομία των ιδεών και να βελτιώνουν αυτές τις ιδέες μέχρι να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα.

Το τεστ Δημιουργικής Σκέψης PISA 2022 περιλαμβάνει 32 ερωτήσεις ανοικτού τύπου, που απαντώνται στον υπολογιστή, αξιολογούνται από βαθμολογητές, και έχουν σχεδιαστεί για τη μέτρηση τριών Γνωστικών Διαδικασιών: παραγωγή διαφορετικών ιδεών, παραγωγή δημιουργικών ιδεών, αξιολόγηση και βελτίωση ιδεών. Το τεστ αποσκοπούσε επίσης στη μέτρηση

των διαφόρων εφαρμογών της Δημιουργική Σκέψης, δεδομένου ότι η ικανότητα επινοήσης κατάλληλων και καινοτόμων ιδεών εξαρτάται από τη γνώση και την εξάσκηση σε συγκεκριμένους τομείς. Οι ασκήσεις αναφέρονται έτσι σε τέσσερις τομείς: γραπτή έκφραση, δημιουργία σχεδίου, επίλυση κοινωνικών προβλημάτων και επίλυση προβλήματος σε επιστημονικά θέματα (OECD, 2022_[2]).

Μπορείτε να βρείτε θέματα από το τεστ Δημιουργικής Σκέψης του PISA [εδώ](#).

Τα εκπαιδευτικά συστήματα που σημείωσαν καλές επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη είχαν γενικά καλές επιδόσεις στα άλλα βασικά αντικείμενα του PISA, με ορισμένες εξαιρέσεις.

Η Σιγκαπούρη, η χώρα με τις καλύτερες επιδόσεις στα Μαθηματικά του PISA 2022, σημείωσε σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία από όλες τις άλλες συμμετέχουσες χώρες/οικονομίες στη Δημιουργική Σκέψη (με μέση βαθμολογία 41 βαθμούς σε σύνολο 60 βαθμών). Οι μαθητές σε 11 άλλες χώρες - Κορέα, Καναδάς*, Αυστραλία*, Νέα Ζηλανδία*, Εσθονία, Φινλανδία, Δανία*, Λετονία*, Βέλγιο, Πολωνία και Πορτογαλία, κατά φθίνουσα σειρά - είχαν επίσης υψηλότερες επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (33 βαθμοί).

Οι επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη συσχετίστηκαν θετικά με τις επιδόσεις στα βασικά αντικείμενα του PISA (μέσοι όροι ΟΟΣΑ: 0.67 στα Μαθηματικά, 0.66 στην Κατανόηση Κειμένου), αλλά λιγότερο έντονα από ό,τι η Κατανόηση Κειμένου, τα Μαθηματικά και οι Φυσικές Επιστήμες συσχετίστηκαν μεταξύ τους (όλες πάνω από 0.80 κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ). (OECD, 2023_[2]). Με άλλα λόγια, τα καλά αποτελέσματα στα Μαθηματικά σε επίπεδο συστήματος συνοδεύονται συχνότερα από καλές επιδόσεις στις Φυσικές Επιστήμες και την Κατανόηση Κειμένου, παρά από καλές επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη. Για παράδειγμα, η Πορτογαλία, η οποία είχε επιδόσεις γύρω στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ και στους τρεις βασικούς τομείς, και το Βέλγιο και η Εσθονία, οι οποίες είχαν επιδόσεις γύρω στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ στην Κατανόηση Κειμένου, ήταν πάνω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ στη Δημιουργική Σκέψη. Αντίθετα, οι μαθητές στην Τσεχία, το Χονγκ Κονγκ (Κίνα)*, το Μακάο (Κίνα) και την Κινεζική Ταϊπέι σημείωσαν επιδόσεις πολύ πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ στα Μαθηματικά,

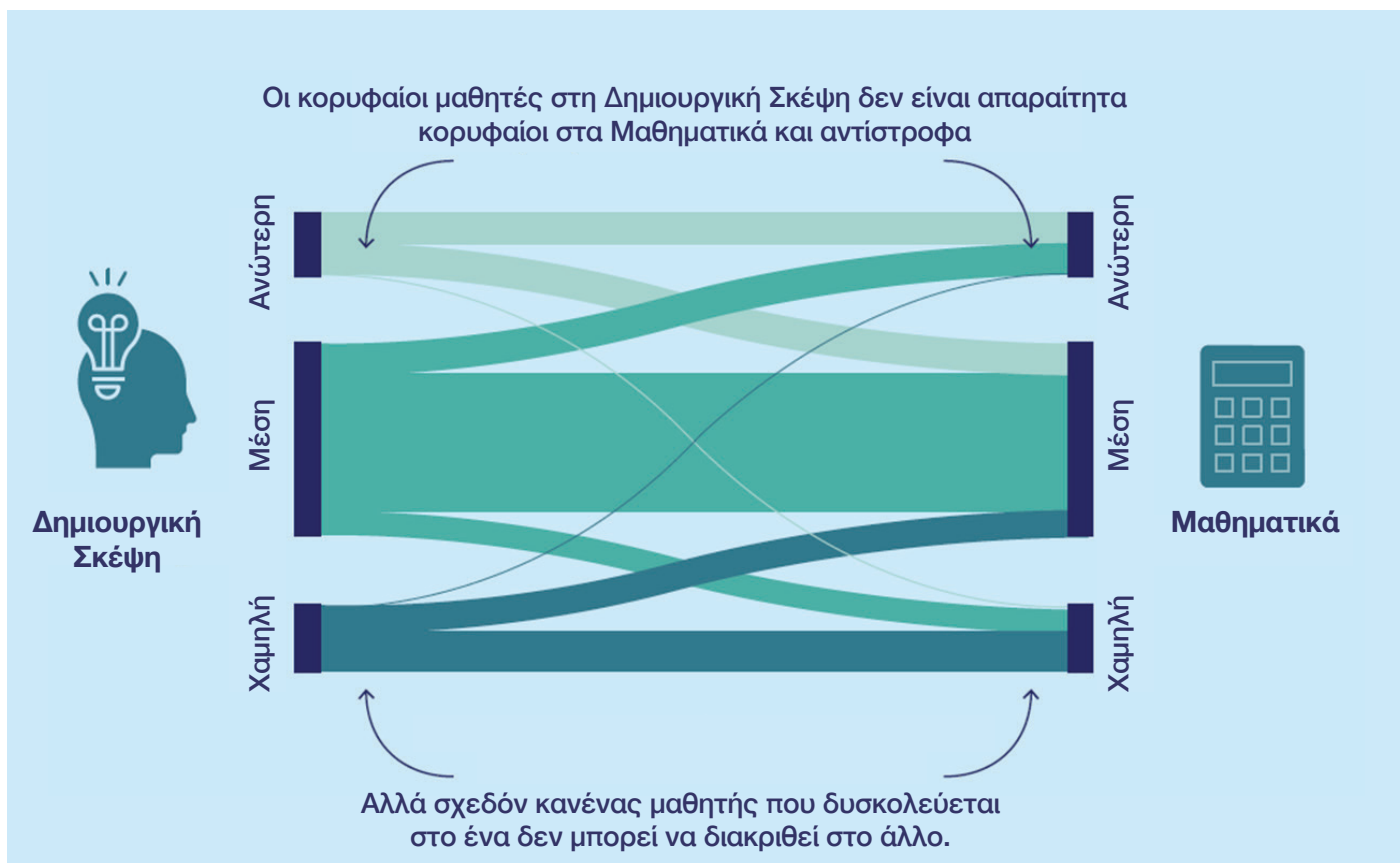
2 Σημείωση του μεταφραστή: ως δημιουργικότητα τύπου little-c ορίζεται η ελάχιστη δημιουργικότητα ενός ατόμου που εμφανίζεται σε καθημερινές δραστηριότητες και έχει επίδραση μικρής εμβέλειας στους ανθρώπους του περιβάλλοντός του.

Η ακαδημαϊκή αριστεία δεν αποτελεί προϋπόθεση για την αριστεία στη Δημιουργική Σκέψη, αλλά η στοιχειώδης επάρκεια βοηθάει.

Ποιοι μαθητές έχουν τις καλύτερες επιδόσεις στο τεστ Δημιουργικής Σκέψης; Δεν είναι πάντα οι κορυφαιοί στις ακαδημαϊκές επιδόσεις. Μόλις οι μισοί περίπου από τους μαθητές που βρίσκονταν στην κορυφαία πεντάδα επιδόσεων στα Μαθηματικά βρίσκονταν επίσης στην κορυφαία πεντάδα στη Δημιουργική Σκέψη. Μεταξύ των μαθητών που σημείωσαν επίδοση στα Μαθηματικά περίπου στον μέσο όρο, υπήρχε ίση πιθανότητα να έχουν υψηλή ή χαμηλή βαθμολογία στη Δημιουργική Σκέψη. Ωστόσο, πολύ λίγοι μαθητές που βρίσκονταν κάτω από τη βασική επίδοση στα Μαθηματικά διακρίθηκαν στη Δημιουργική

Σκέψη. Το ίδιο μοτίβο παρατηρήθηκε κατά τη σύγκριση των αποτελεσμάτων των μαθητών στην Κατανόηση Κειμένου με των αποτελεσμάτων στη Δημιουργική Σκέψη.

Τα δεδομένα υποδηλώνουν ότι, ενώ η ακαδημαϊκή αριστεία δεν αποτελεί προϋπόθεση για την αριστεία στη Δημιουργική Σκέψη, υπάρχει μια συμπληρωματική σχέση μεταξύ της δημιουργικής σκέψης και της ακαδημαϊκής επίδοσης σε κάποιο βαθμό - ιδίως στο ανώτερο και κατώτερο άκρο της κλίμακας επάρκειας. Αυτό είναι λογικό: χωρίς ένα ελάχιστο επίπεδο γνώσεων και εμπειρίας σε έναν συγκεκριμένο τομέα, θα ήταν δύσκολο να παραχθούν κατάλληλες, διαφορετικές ή πρωτότυπες ιδέες. Από τις 14 χώρες και οικονομίες με τις χαμηλότερες επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη στις 12, πάνω από το 50% των μαθητών σημείωσαν επιδόσεις κάτω από το βασικό επίπεδο επάρκειας στα Μαθηματικά, την Κατανόηση Κειμένου και τις Φυσικές Επιστήμες.¹

Τα κορίτσια υπερτερούν των αγοριών στη Δημιουργική Σκέψη σε όλους τους τύπους ασκήσεων

Σε καμία χώρα ή οικονομία τα αγόρια δεν υπερτερούν των κοριτσιών στη Δημιουργική Σκέψη, με τα κορίτσια να σημειώνουν 3 μονάδες υψηλότερη βαθμολογία κατά μέσο όρο από τα αγόρια, στις χώρες του ΟΟΣΑ (Σχήμα 2). Πρόκειται για μεγάλη διαφορά: τα κορίτσια επιτυγχάνουν με πλήρως αποδεκτές

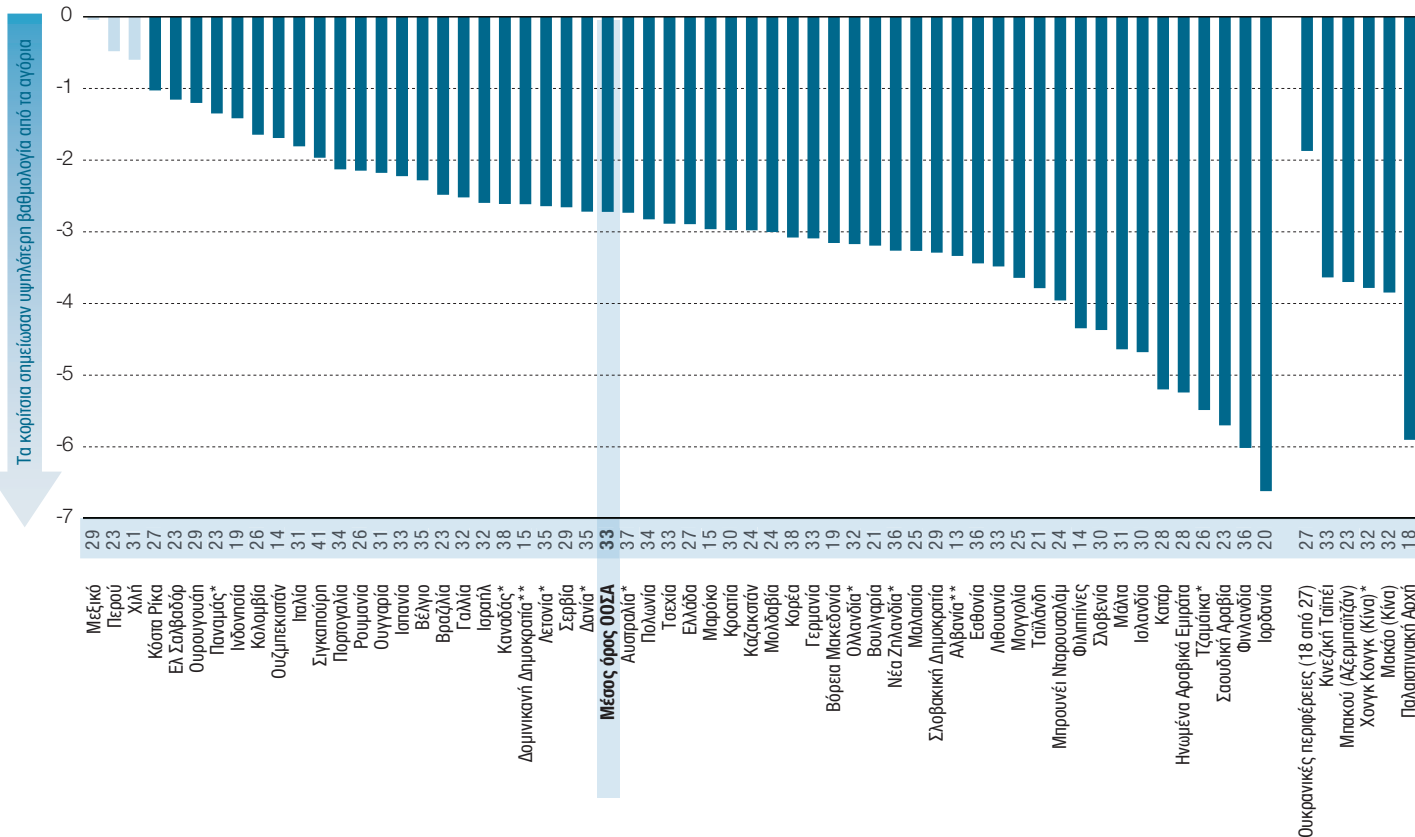
απαντήσεις κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερες κατά μέσο όρο, από ό,τι τα αγόρια.

Τα κορίτσια υπερέχουν ιδιαίτερα στις ασκήσεις γραπτής έκφρασης και σε αυτές που απαιτούν να αξιοποιήσουν τις ιδέες των άλλων. Και αυτό δεν αφορά μόνο τις ακαδημαϊκές επιδόσεις: αυτό το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων εξακολουθεί να υφίσταται σε όλες τις χώρες και οικονομίες, ακόμη και μετά τον συνυπολογισμό των επιδόσεων στα Μαθηματικά, και στις μισές περίπου χώρες και οικονομίες μετά τον συνυπολογισμό των επιδόσεων στην Κατανόηση Κειμένου.

Σχήμα 2. Χάσμα μεταξύ των φύλων στις επιδόσεις Δημιουργικής Σκέψης

Διαφορά βαθμών στη Δημιουργική Σκέψη μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

Διαφορά βαθμών (αγόρια - κορίτσια)

Σημειώσεις: Η μέση βαθμολογία στη Δημιουργική Σκέψη για όλους τους μαθητές εμφανίζεται δίπλα στο όνομα της χώρας/οικονομίας. Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των σημείων βαθμολογίας εμφανίζονται με πιο σκούρο τόνο (βλ. παράρτημα Α3).

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά με βάση τη διαφορά βαθμών που σχετίζεται με το φύλο (αγόρια μείον κορίτσια).

Πηγή: OECD, PISA 2022 Database, Figure III.3.4.

StatLink <https://stat.link/Otjcad>

Πέρα από τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τα κορίτσια έχουν γενικά πιο θετικές απόψεις για τη δημιουργικότητα και την ικανότητά τους να ασχολούνται με δημιουργικές εργασίες. Παρουσιάζουν επίσης στάσεις και κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες που συνδέονται θετικά με τη δημιουργική σκέψη, όπως είναι η φαντασία, το ανοιχτό πνεύμα απέναντι στις τέχνες και τις εμπειρίες και η ικανότητα να μπορεί να βλέπει κάποιος τα πράγματα και από την οπτική των άλλων (βλ. δύο ενότητες παρακάτω).

Οι κοινωνικοοικονομικά μειονεκτούντες μαθητές δυσκολεύτηκαν περισσότερο

Τα αποτελέσματα του PISA 2022 δείχνουν ότι οι κοινωνικοοικονομικά ευνοημένοι μαθητές υπερέχουν των συνομηλίκων τους στη Δημιουργική Σκέψη, όπως και στα βασικά αντικείμενα αξιολόγησης του PISA.

Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, η διαφορά στις επιδόσεις Δημιουργικής Σκέψης μεταξύ των μαθητών που βρίσκονται στο ανώτερο τέταρτο του δείκτη PISA σε κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική κατάσταση (ESCS) - ή ευνοημένοι μαθητές - και οι μαθητές στο τελευταίο τέταρτο του δείκτη - μη ευνοημένοι μαθητές - είναι πολύ μεγάλη, στις 9.5 μονάδες βαθμολογίας. Αυτό αντιπροσωπεύει μια διαφορά πάνω από ένα επίπεδο επάρκειας (βλ. κεφάλαιο 1 του PISA 2022 τόμος III). Στο Μπρουνέι Νταρουσαλάμ, τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, το Ισραήλ, τη Ρουμανία, τη Σλοβακική Δημοκρατία και το Περου, η διαφορά επιδόσεων υπερβαίνει τις 12 μονάδες βαθμολογίας. Ωστόσο, στον ΟΟΣΑ κατά μέσο όρο, η ισχύς της συσχέτισης μεταξύ της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και των επιδόσεων είναι ασθενέστερη στη Δημιουργική Σκέψη από ό,τι στις αξιολογήσεις του PISA στα Μαθηματικά, την Κατανόηση Κειμένου και τις Φυσικές Επιστήμες.

Γιατί αυτό το κενό; Το δύσκολο περιβάλλον στο οποίο ζουν πολλοί από αυτούς τους μαθητές, καθώς και η εστίαση του προγράμματος σπουδών των σχολείων με

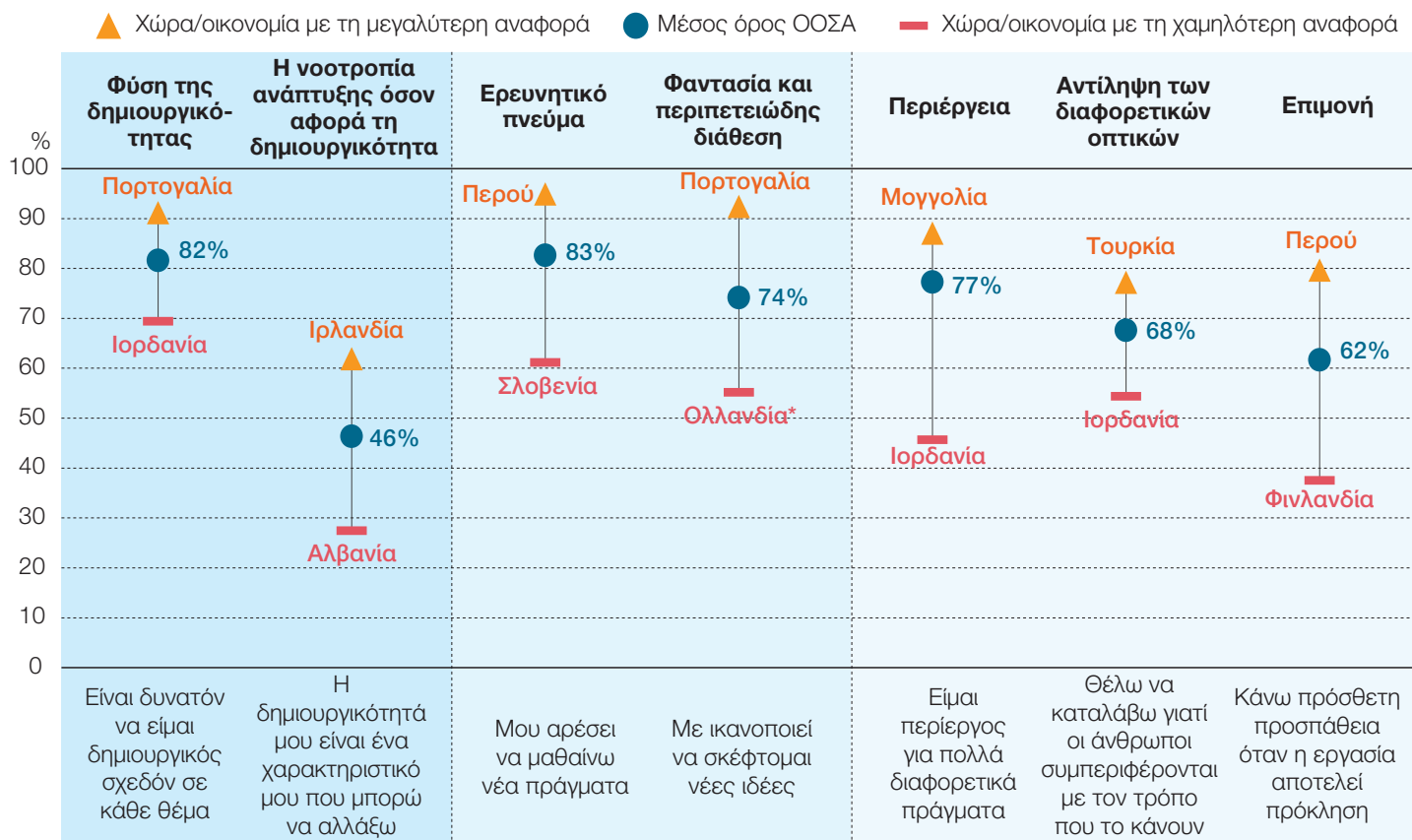
χαμηλούς πόρους, που συχνά παραγκωνίζουν τις δημιουργικές δραστηριότητες και την εξάσκηση, παίζουν ρόλο. Επιπλέον, η ανάλυση των διαφορετικών ασκήσεων του PISA στο τεστ Δημιουργικής Σκέψης αποκαλύπτει ότι οι φτωχές δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης μπορεί να εμποδίσαν σε μεγάλο βαθμό τους μη ευνοημένους μαθητές να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους στη Δημιουργική Σκέψη.

Πράγματι, το κοινωνικοοικονομικό χάσμα στις επιδόσεις είναι μεγαλύτερο στα έργα γραπτής έκφρασης και μικρότερο στη δημιουργία σχεδίου, όπου οι δεξιότητες γραφής και κατανόησης ήταν λιγότερο πιθανό να επηρεάσουν τα αποτελέσματα. Οι μη ευνοημένοι μαθητές είχαν επίσης λιγότερες πιθανότητες να έχουν νοοτροπία ανάπτυξης³ όσον αφορά τη δημιουργικότητα και εμπιστοσύνη στις δημιουργικές τους δυνατότητες, γνώρισμα που αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα και θα συζητηθούν στην επόμενη ενότητα.

Πεποιθήσεις, στάσεις και κοινωνικοσυναισθηματικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τη δημιουργική σκέψη

Σχήμα 3. Πεποιθήσεις, στάσεις και κοινωνικοσυναισθηματικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται θετικά με την απόδοση της Δημιουργικής Σκέψης

Ποσοστό των μαθητών που συμφώνησαν ή συμφώνησαν απόλυτα με τις ακόλουθες δηλώσεις

Πηγή: OECD, PISA 2022 Database, Tables III.B1.5.1, III.B1.5.4, III.B1.5.11, III.B1.5.19, III.B1.5.23, III.B1.5.29 and III.B1.5.33. StatLink <https://stat.link/o7qbg>

3 Σημείωση του μεταφραστή: ως νοοτροπία ανάπτυξης έχει καθιερωθεί να αποδίδεται η αγγλική έκφραση growth mindset, και σημαίνει την πίστη του ατόμου στην ικανότητα αυτοβελτίωσής του.

Έχει σημασία τι σκέφτονται οι μαθητές για τη δημιουργικότητα. Πιστεύουν ότι η δημιουργικότητα είναι κάτι με το οποίο γεννιούνται;

Στις χώρες του ΟΟΣΑ, κατά μέσο όρο οι μισοί μαθητές περίπου πιστεύουν ότι η δημιουργικότητά τους είναι ένα σταθερό χαρακτηριστικό που δεν μπορεί να αλλάξει σημαντικά. Για να το θέσουμε διαφορετικά, σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, κατά μέσο όρο μόνο το 46% των μαθητών έχει νοοτροπία ανάπτυξης όσον αφορά τη δημιουργικότητα, σε σύγκριση με το 57% που έχει νοοτροπία ανάπτυξης όσον αφορά την ευφυΐα του. Αυτό υποδηλώνει ότι πολλοί μαθητές θεωρούν τη δημιουργικότητα ως έμφυτο ταλέντο και όχι ως δεξιότητα που μπορεί να αναπτυχθεί μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης ή της εμπειρίας. Η υιοθέτηση μιας νοοτροπίας ανάπτυξης όσον αφορά τη δημιουργικότητα, μαζί με μεγαλύτερα επίπεδα φαντασίας και περιπετειώδους διάθεσης, το ερευνητικό πνεύμα, η περιέργεια, η αντίληψη των διαφορετικών οπτικών και η επιμονή συνδέονται θετικά με καλύτερες επιδόσεις στη δημιουργική σκέψη (Σχήμα 3).

Πέρα από την ικανότητα, η δημιουργική εργασία, και ιδίως η δημιουργική εργασία στο σχολείο, απαιτεί δέσμευση και προσήλωση στον στόχο. Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, σχεδόν το 83% των μαθητών δήλωσαν ότι απολαμβάνουν να μαθαίνουν νέα πράγματα, αλλά μόνο οι μισοί δήλωσαν ότι αγαπούν να μαθαίνουν νέα πράγματα στο σχολείο. Επιπλέον, οι μαθητές ήταν λιγότερο σίγουροι για την ικανότητά τους να επιδεικνύουν δημιουργική σκέψη σε συγκεκριμένα σχολικά πλαίσια σε σύγκριση με τις γενικές καταστάσεις: κατά μέσο όρο, μόνο το 62% των μαθητών ένωθε σίγουρο ότι μπορούσε να βρει δημιουργικές ιδέες για σχολικές εργασίες.

Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κάνουν τη διαφορά

Τα αποτελέσματα του PISA δείχνουν ότι ορισμένες παιδαγωγικές μέθοδοι μπορούν να βελτιώσουν τις επιδόσεις των μαθητών στη Δημιουργική Σκέψη (βλ. κεφάλαιο 3 του PISA 2022 Vol. III). Πρακτικές όπως η εκτίμηση της δημιουργικότητας των μαθητών, η

παροχή αρκετού χρόνου στους μαθητές για να βρουν δημιουργικές λύσεις στις εργασίες και η άσκηση δραστηριοτήτων που ενθαρρύνουν νέους τρόπους επίλυσης προβλημάτων σχετίζονται με καλύτερες επιδόσεις στο τεστ Δημιουργικής Σκέψης, ιδίως σε ορισμένους τύπους ερωτήσεων. Για παράδειγμα, οι μαθητές των οποίων οι καθηγητές εκτιμούσαν τη δημιουργικότητά τους είχαν 27% περισσότερες πιθανότητες να προτείνουν πρωτότυπους τρόπους βελτίωσης των ιδεών των άλλων σε σύγκριση με εκείνους που θεωρούσαν ότι οι καθηγητές τους δεν εκτιμούσαν τη δημιουργικότητά τους. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την έρευνα που υποδηλώνει ότι η αξιολόγηση της καταλληλότητας των ιδεών είναι μια δεξιότητα που αναπτύσσεται ευκολότερα σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο από ό,τι η παραγωγή πρωτότυπων ιδεών. Οι μαθητές που συμμετείχαν τακτικά αλλά περιορισμένα (περίπου μία φορά την εβδομάδα) σε σχολικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη δημιουργική εργασία υπερέιχαν επίσης των συμμαθητών τους που συμμετείχαν σε πιο σπάνια βάση σε ορισμένες εργασίες, αλλά και εκείνων που συμμετείχαν σε τέτοιες δραστηριότητες καθημερινά.

Συμπέρασμα

Ο εμπλουτισμός των μαθητών με τις δεξιότητες δημιουργικής σκέψης που θα χρειαστούν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους απαιτεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο πολιτικών και αλλαγών στις καθημερινές σχολικές πρακτικές. Η προώθηση της ανάπτυξης της δημιουργικής σκέψης στην εκπαίδευση με συνέπεια και αποτελεσματικότητα απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς, τους υπεύθυνους ανάπτυξης των προγραμμάτων σπουδών και τους αρμόδιους του σχεδιασμού αξιολόγησης να έχουν μια κοινή αντίληψη για το τι είναι η δημιουργική σκέψη, πώς οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες δημιουργικής σκέψης και πώς μπορεί να μετρηθεί η πρόοδός τους. Ο επαναπροσδιορισμός των προγραμμάτων σπουδών και της μαθησιακής εξέλιξης με γνώμονα αυτούς τους στόχους μπορεί να διευκολύνει την ανάπτυξη της διδασκαλίας και της μάθησης που υποστηρίζουν τη δημιουργικότητα.

Πιο συγκεκριμένα, τα συστήματα με υψηλές επιδόσεις στη δημιουργική σκέψη έχουν συχνά εφαρμόσει τουλάχιστον δύο από τις ακόλουθες τέσσερις προσεγγίσεις για την υποστήριξη της ανάπτυξης της δημιουργικότητας και της δημιουργικής σκέψης στην εκπαίδευση:

- Ενσωμάτωση της δημιουργικής σκέψης σε όλο το πρόγραμμα σπουδών, ρητά και με σαφείς κατευθυντήριες γραμμές,
- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών να αναγνωρίζουν, να αναπτύσσουν και να αξιολογούν τη δημιουργική σκέψη, καθορίζοντας μαθησιακή πρόοδο,
- Δημιουργία ευκαιριών για τους μαθητές στο πρόγραμμα σπουδών να συμμετάσχουν σε δημιουργική ή/και διεπιστημονική εργασία,
- Ενθάρρυνση της λογοδοσίας μέσω της παρακολούθησης και της αξιολόγησης.

Διαβάστε τον πλήρη τόμο III του PISA 2022 «Creative Minds, Creative Schools» για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις επιδόσεις των μαθητών στη Δημιουργική Σκέψη και με παραδείγματα από επιτυχημένες πολιτικές χωρών, σχολικές πρωτοβουλίες και πρακτικές στην τάξη (OECD, 2024^[11]).

Σημειώσεις

Απαιτείται προσοχή κατά την ερμηνεία των εκτιμήσεων, επειδή ένα ή περισσότερα πρότυπα δειγματοληψίας του PISA δεν τηρήθηκαν (βλέπε Οδηγός για τον αναγνώστη, Παραρτήματα A2 και A4 της έκθεσης PISA 2022, τόμος III).

** Απαιτείται προσοχή κατά τη σύγκριση των εκτιμήσεων με άλλες χώρες/οικονομίες, καθώς δεν κατέστη δυνατή η δημιουργία ισχυρής σύνδεσης με τη διεθνή κλίμακα δημιουργικής σκέψης PISA (βλ. Οδηγός για τον αναγνώστη και παράρτημα A4 της έκθεσης PISA 2022 Vol. III).

1. Κατά φθίνουσα σειρά, οι χώρες/οικονομίες με ποσοστό άνω του 50% των μαθητών που σημείωσαν επιδόσεις κάτω από το βασικό επίπεδο (δηλ. επίπεδο 2) στα Μαθηματικά, την Κατανόηση Κειμένου και τις Φυσικές Επιστήμες και οι οποίοι συμμετείχαν επίσης στην αξιολόγηση PISA 2022 για τη Δημιουργική Σκέψη είναι: Ουζμπεκιστάν (71,4%), Φιλιππίνες (71,3%), Μαρόκο (68,5%), Δομινικανή Δημοκρατία** (68,4%), Παλαιστινιακή Αρχή (63,5%), Ιορδανία (62,9%), Ελ Σαλβαδόρ (62,8%), Ινδονησία (59,0%), Αλβανία** (56,2%), Βόρεια Μακεδονία (55,8%), Μπακού (Αζερμπαϊτζάν) (50,9%) και Παναμάς* (50,4%). Αυτές οι 12 χώρες και οικονομίες ήταν μεταξύ των 14 χωρών με τις χαμηλότερες επιδόσεις στη Δημιουργική Σκέψη.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνία: Quentin Vidal (Quentin.VIDAL@oecd.org).

Βλέπε:

- ΟΟΣΑ** (2024), *Αποτελέσματα PISA 2022 (τόμος III)*: PISA, OECD Publishing, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/765ee8c2-en>. [1]
- OECD** (2023), «PISA 2022 Creative Thinking Framework», στο *PISA 2022 Assessment and Analytical Framework*, OECD Publishing, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/471ae22e-en>. [2]
- ΟΟΣΑ** (2023), *PISA 2022 Results (Volume I)*: PISA, OECD Publishing, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>. [4]
- ΟΟΣΑ** (2023), *Υποστηρίζοντας τους μαθητές να σκέφτονται δημιουργικά: What Education Policy Can Do*, https://issuu.com/oecd.publishing/docs/supporting_students_to_think_creatively_web_1 (πρόσβαση στις 5 Ιουνίου 2024). [5]
- ΟΟΣΑ** (2022), *Thinking Outside the Box: The PISA 2022 Creative Thinking Assessment*, <https://issuu.com/oecd.publishing/docs/thinking-outside-the-box> (πρόσβαση στις 5 Ιουνίου 2024). [3]

Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

Το PISA συλλέγει αξιόπιστα και συγκρίσιμα δεδομένα από τις συμμετέχουσες χώρες και εδάφη. Σύμφωνα με τους κανονισμούς του ΟΟΣΑ για τα δεδομένα, σε όλα τα διαγράμματα χρησιμοποιείται οπτικός διαχωρισμός μεταξύ χωρών και εδαφών για να μειωθεί ο κίνδυνος παρερμηνείας των δεδομένων.

Το παρόν έγγραφο, καθώς και τα δεδομένα και οι χάρτες που περιλαμβάνονται σε αυτό, δεν θίγουν το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οποιουδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση των διεθνών και εθνικών συνόρων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο: « New PISA results on Creative Thinking: can students think outside the box?», Pisa in Focus, No. 125, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b3a46696-en>.

Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της/των μεταφραστή/τριας/ών. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάριν οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

